

Titlu proiect: „Incluziunea înseamnă învățare pentru toți”
Nr. proiect: 2018-EY-PICR-R1-0001

Raport de activitate: C1 Evaluare participativă prin Tehnica Cea mai Semnificativă Schimbare

Facilitator: Dana Solonean

Locul desfășurării activității: Școala Gimnazială Aviator Ioan Sava Alțîna

Perioada de desfășurare: iulie – septembrie 2020

Povești colectate:

Elev 1: S. a participat la tabara din Straja in 2019 iar aceasta experienta a ramas vie in amintirea ei in special in legatura cu invatarea prin aventura. Pentru ea, activitati precum escaladarea muntelui, tiroliana, jocurile din padure, sariturile au reprezentat momente de masurare si invingere a fricii si de munca in echipa: ‘Am urcat pana sus. Numai m-am blocat un pic, nu am mai stiut ce sa fac, am intrebat ce sa fac, am stat, m-am linistit si dupa care am continuat’. Ce a ajutat-o sa depaseasca diferite momente de frica a fost incurajarea sustinuta a colegilor: ‘Daca nu erau ei, nu cred ca puteam sa cobor [...] La sfarsit ne-am imbratisat toti’. Din aceasta activitate, S. a invatat sa aiba incredere in sine si sa isi infrunte fricile dar si ca se poate increde in ajutorul celor din jur. O alta ‘frica’ depasita era cea de a fi mai independenta fata de parinti: ‘Eu nu puteam pleca de langa parinti, eram obisnuita cu parintii acasa, nici nu dormeam la bunci deloc [...] nu puteau merge nicaieri ai mei fara mine’. S. isi compara situatia cu cea a fratelui mai mic, care in ciuda varstei fragede, nu intampina aceeasi problema si nu simtea acelasi discomfort in momentul in care parintii lipseau. Insa tabara din Straja a ajutat-o sa depaseasca aceasta frica: ‘De atunci, de cand am fost in tabara, pot sa stau si fara ei. Am fost plecata si in Ungaria fara ei’. Curajul de a fi mai independenta se rasfrange asupra relatiilor pe care le formeaza, S. apreciind ca acum socializeaza mai usor cu persoane noi. Parintii, care incercau de mai mult timp sa adreseze aceasta situatie, au reactionat pozitiv la aceasta schimbare.

Petrecerea de final și posibilitatea de distracție cu elevi din alte școli este menționată ca un moment forte al taberei. Prietenii între elevi din Altina, Mosna, Budacu de Sus s-au legat care se continuă până în ziua de azi.

În clubul Impact este implicată de patru ani iar activitățile desfășurate acolo le asociază în principal cu revitalizarea tradițiilor rurale românești și săsești: linguri de lemn cu motive tradiționale, fotografiile și desenele cu monumentele arhitectonice importante în localitate, îi săsești și românești, magneti de frigider și multe alte obiecte artizanale. Ceea ce o atrage acolo sunt în primul rând relațiile cu ceilalți copii: 'Îmi place că suntem uniți toți, lucrăm în echipă'. În ciuda diferențelor de vârstă din club, S. apreciază pozitiv tocmai că nu s-au făcut diferențe și că a putut să își asume un rol de lider: 'eu, fiind mai mare, am avut grija de ei'.

Elev 2: B. a învățat din tabăra din Straja să lucreze în echipă. Prin activități de grup, precum cea în care a fost legată la ochi și a fost condusă pe traseu de indicațiile colegilor a exersat încrederea în cei din jur. B. a învățat însă că munca în echipă este un proces care uneori poate fi dificil. Într-una dintre zilele de tabăra, elevii din Altina s-au certat cu elevii dintr-o altă școală din cauza unui joc. Se acuzau reciproc că nu respectă întocmai regulile dar a intervenit liderul grupului și a oprit jocul. B. exprimă sentimente negative pe care le resimte până în ziua de azi, în special legate de faptul că nu a putut termina jocul și deci nu și-a atins scopul dar și de faptul că nu au fost în stare ca și echipa să rezolve conflictul intern. Până la sfârșitul taberei, lucrurile s-au rezolvat organic și copiii s-au despartit în termeni pozitivi dar pentru B. experiența asta este importantă pentru că realizează că mult înseamnă pentru ea să-și atingă scopul propus. B. recomandă copiilor să se alăture taberei din Straja pentru distracție, posibilitatea de a-ți infrange temerile și de a lucra în echipă. B. este implicată în Clubul Impact din clasa a V-a. Clubul pentru ea înseamnă atât posibilitatea de a se distra și de a fi cu prietenii, în special în excursii, dar și aceea de a afla mai multe informații despre comunitatea și istoria locului din care provine: clădiri vechi, simbolistica costumelor populare.

Elev 3: Tabăra Straja înseamnă pentru D. în primul rând prieteni, profesori și jocuri. Prietenii sunt cei pe care i-a cunoscut acolo pentru prima oară și dar și cei vechi, din Altina. Cei șase prieteni noi și vechi împărtășeau aceeași cameră noaptea și activau în aceeași grupă în timpul zilei, ceea ce a dus la sudarea rapidă a grupului: 'Faceam lucruri distractive. Când veneam de la program ziua, abia așteptam să vină noaptea să iesim, să ne jucăm, să facem farse'. Profesorii au fost și ei importanți. Prin profesori D. înțelege facilitatorii de tabăra, fiecare cu atributul lor distinctiv: Ilie era cel musculos și puternic, Ilie era cea amuzantă. Activitatea menționată întâi a fost 'contractul de valori', un set de reguli ce trebuiau urmate de către toată lumea. Regulile erau stabilite de către copiii participanți dar aprobate și respectate și de către liderii de grup. Contractul a fost respectat în mare de către toți membrii cu mici excepții. În momentul în care o regulă a fost încălcată, regulamentul și experiența a servit drept 'a doua șansă' prin posibilitatea de a învăța din greșeli. D. oferă exemplul propriei experiențe: 'Eu am învățat să nu mă îndepărtez de grup [...] când am fost într-o pădure unde erau jocuri cu tiroliene și tot felul, am rămas în spate pentru că stateam pe telefon și i-am găsit până la urmă'.

‘Cand intrai in padure era asa racoare si dadeai de multe jocuri’. Jocuri de aventura, cu franghii, escaladare si orientare. D. a invatat din toate aceste activitati sa fie mai rezistent, sa nu se dea batut si sa lucreze in echipa, adica ‘sa fiu alaturi de echipa, sa ii ajut’. Daca la inceputul taberei se plangea ca il dor picioarele, pana la sfarsitul ei s-a obisnuit si era mult mai rezistent la efort sustinut. Prin observatia celor din jur, in special a prietenilor, D. a avut ocazia sa reflecte asupra rezistentei ‘psihice’. Pentru exemplificare, acesta aminteste situatia unui prieten care se enerva si se supara foarte usor, cand pierdea intr-o competitie sau intr-un joc. D. considera ca trebuie sa inveti si sa pierzi la jocuri. In ultimele zile de tabara prietenul lui isi schimbase atitudinea si radea sau incerca din nou daca esuase sau era pe locul secund.

Elev 4: C. este elev in clasa a VII-a a Scolii din Altina, Sibiu. In Clubul Impact activeaza de un an de zile. Tabara de vara din anul acesta, organizata de Fundatia Noi Orizonturi, l-a prins ocupat mesterind la o filigorie din curtea scolii ‘de sus’, adica din curtea cladirii gimnaziului. Impreuna cu alti colegi din Clubul Impact si cu profesorul Ionut Banea au ridicat constructia, au prins scanduri, au pus caferii, adica ‘niste lemne asa mai groase, care vin puse peste grinzi, iar peste caferi vin pusi lații...ca sa tina, sa fie mai rezistent acoperisul’. C. povesteste cu entuziasm despre proiectul acesta, spune ca i-a placut pentru ca ii place sa construiasca in general, sa manuiasca unelte si aparate, sa lucreze ‘cu bormasina, cu acul, sa dau gauri, sa prind suruburi’. Filigoria este instalata, acoperisul e montat, miroase a lemn proaspat, sta in spatele curtii scolii si isi asteapta doar stratul de lac. Il rog pe C. sa imi explice de ce a facut asta. Imi spune ca a invatat sa fie mai curajos si sa dea o mana de ajutor. Dupa mai multe intrebari, ajunge la concluzia ca sentimentul pe care il incerca este unul de mandrie, pentru ca: ‘daca incepe scoala vom sta acolo pe timp de ploaie sau in pauze.’

In tabara de la Straja s-a distrat, si-a facut prieteni noi si a invatat sa lucreze in echipa. Dintre activitatile de aventura, cel mai mult i-a placut tiroliana si asta ‘pentru ca e distractiv si e frumos asa, sa mergi printre copaci, sa te vezi la inaltimea copacilor [...] e un sentiment asa...foarte... ca si cum as fi eu un punct dintr-un copac’. Ce intelege prin munca in echipa? Imi da exemplu o activitate in care scopul era sa treaca intreaga echipa de o primejdie, avand resurse limitate si urmarind regulile impuse de facilitatori. Era un lac sau o mlastina in care traiau crocodili; echipa trebuia sa treaca pe partea opusa, folosindu-se doar de anumite puncte de sustinere. Daca atingea apa unul dintre ei, intreaga echipa trebuia sa o ia de la capat. Nimeni nu putea ramane in urma. Strategia adoptata a fost ca: ‘Ne-am dus toti baietii pe cealalta parte si am venit inapoi

sa luam si fetele [...] Toata lumea a reusit sa treaca.' Din activitatea asta, C. a invatat importanta solidaritatii pentru succesul tuturor. Pe plan personal, aceasta activitate i-a oferit lui C. un prilej de a-si cunoaste mai bine echipa si de a lega prietenii mai stranse, avand in vedere ca o parte din 'echipa' erau copii pe care ii intalnise in Straja pentru prima data. Importanta 'imprietenirii', a relationarii cu ceilalti, este accentuata in repetate randuri: 'In Straja am invatat sa fim prietenos cu toti [...] Inainte nu prea eram, mi-era rusine cu...copiii. Dar acolo am lasat rusinea [...] La Straja mi-a venit asa... ca un farmec, am simtit ceva in inima...nu stiu'. Cu o parte din prietenii din Mosna pe care i-a intalnit acolo inca mai tine legatura. C. i-ar indemna si pe alti copii sa mearga in Straja pentru ca e o experienta frumoasa si ocazie buna sa iti faci prieteni si 'sa vezi cum ii viata'.

Elev 5: M. si-a impartit copilaria si implicit educatia scolara intre Spania si Romania. S-a nascut in nordul Spaniei dar a revenit in tara in repetate randuri, ultima data stabilindu-se definitiv in Altina acum trei ani, pe cand era in clasa a IV-a. In Clubul Impact este implicata din primul an de gimnaziu. Clubul pentru M. inseamna activitati noi, prieteni si posibilitatea de a invata sa comunice cu cei din jur. Actiunea care i-a ramas cel mai adanc intiparita in memorie este atelierul de magneti cu motive traditionale. Magnetii cu pricina erau bucati de lemn sculptate sub forma unor costume populare, cel mai adesea ii. Elevii Clubului Impact din Altina le slefuiau, le acopereau cu un strat de vopsea alba iar apoi pictau motive traditionale sasesti sau romanesti. Cu produsele finite, M. povesteste cum au plecat la targ in Chirpar, satul din vecinatate, unde au amenajat un stand, 'un chios' cu magneti spre vanzare. Magnetii s-au vandut bine iar din banii stransi s-au achizitionat mici cadouri pentru copii din orfelinatul din Sibiu: 'Am luat cate o prajitura, fructe, portocale, biscuiti [...] a fost grupa mai mare la orfelinat, noi le-am facut [pachetele] si ei au mers, pentru ca nu puteam sa mergem toti'. Dupa aceasta experienta, M. ramane cu un sentiment de fericire, cu un sentiment de 'bine' pentru ca 'i-am putut ajuta si pe alti copii, care nu au asa de mult'. Sentimentul de mandrie pe care il simte este cuplat de o reflectie asupra relatiilor inter-umane 'Chiar daca nu putem face mult e bine sa ii ajutam pe cei care nu au; chiar daca nu facem mult, tot semnifica ceva' si de o proiectie asupra viitorului propriu 'si cand sunt mare...daca am...daca pot... o sa ajut copiii si pe oamenii batrani'. La tabara din Straja nu a putut sa participe pentru ca era plecata cu familia in Spania dar s-a inscris la cea organizata in sat, in Altina. In prima zi de tabara s-a organizat un joc prin localitate. Copii aveau o lista cu sarcini de indeplinit, 'provocari' care implicau relationare cu oamenii din sat. M. povesteste ca a povestit cu trei persoane diferite in incercarea de a descoperi istoria unor locuri importante din Altina, precum casa Gerendi, situata in centrul

localitatii. Legenda istorisita de o batrana din sat despre sasi, bogatii si invidii, cai albi din Chirpar si din Ghijasa oferiti in schimbul parasirii satului, este relatata de M. detaliat si cu savoare. In ciuda faptului ca ii cunoaste pe cei cu care povestise, M. simtea ca ii descopera putin altfel, pentru ca 'afli asa lucruri noi [...] stiam o parte dar nu cum stiu ei, ei sunt mai in varsta, stiu mai multe'. Pe langa posibilitatea de a cunoaste istoria unor locuri, aceasta experienta i-a oferit lui M. ocazia de a reflecta asupra a ceea ce inseamna origine, traditie si identitate: 'Am invatat ca toate casele au istoria lor si ca poti sa gasesti lucruri noi despre fiecare loc, in fiecare loc s-a intamplat ceva [...] iar cand o sa fiu mai mare si o sa am copii, pot sa le spun povestile mai departe si o sa ramana...'

Parinte 1: M. are doi copii la Scoala din Altina si inca unul mai mic acasa, de care ingrijeste dansa. A participat la toate intalnirile de la Cercul Sigurantei, cu o sigura exceptie cand a fost nevoita sa ramana acasa 'cu cel mic'. M. descrie intalnirile ca fiind benefice si instructive, pentru ca a invatat sa isi cunoasca copiii mai bine, sa stie cum sa le fie alaturi si cum sa ii sprijine in momentul in care acestia sufera o dezamagire. M. se descrie ca fiind un parinte mai sever 'ii mai certam, eram toata ziua cu gura pe ei.' Participarea la curs a facut-o sa realizeze ca severitatea nu este intotdeauna atitudinea potrivita, pentru ca 'sunt copii, sunt mici si trebuie sa isi traiasca copilaria'. In loc sa ii certe sau sa ii loveasca in momentul in care gresesc, parintele trebuie sa ii fie alaturi copilului si sa ii explice calm copilului posibilele consecinte ale unei actiuni. M. asociaza o atitudine de calm si sprijin din partea parintelui cu temperamentul copiilor 'sa incercam sa ii ajutam, sa nu devina mai rai sau mai violenti'. M. spune ca in prezent le ofera mai multa libertate copiilor si ca acesta schimbare de atitudine, sesizata fiind de baiatul mai mare, se reflecta in modalitatea in care acesta comunica cu parintii lui: 'Inainte ii era frica sa vina sa imi spuna ceva. Si acum vine si imi spune, imi povesteste, adica a vazut si el schimbarea. Vine si imi povesteste mai tot acum, cand se cearta cu colegii sau cu prietenii.' M. relateaza un episod important petrecut recent care exemplifica aceasta imbunatatire a comunicarii cu baiatul cel mare. Toata familia trebuia sa plece in vacanta dar baiatul si-a dorit sa ramana la nasii lui, in sat. Desi i-a fost initial frica sa ii comunice asta mamei, acesta si-a facut curaj intr-un final si i-a cerut permisiunea, argumentandu-si dorinta. Pe M. a bucurat-o faptul ca baiatul a avut incredere in ea si a venit sa comunice deschis despre nevoile lui de libertate, pe care ea, le-a inteles si le-a satisfacut.

Parinte 2: L. este parinte a doua fete care frecventeaza Scoala Gimnaziala din Altina. Considera ca intalnirile pentru parinti organizate de FNO au ajutat-o in principal sa isi imbunatateasca comunicarea cu cea mai mare dintre fete: ‘Am avut o perioada cu S. in care nu prea puteam comunica, nu vroia sa imi spuna nimic si era foarte timida.’ M. asociaza aceasta timiditate a fetei sale cu un episod traumatic din copilaria acesteia cand a fost lasata singura in spital, fortata fiind de imprejurari. Timiditatea copilului se manifesta atat in relatia cu parintii, cat si la scoala: ‘Si la scoala, si la ore, toti profesorii imi spuneau ca e foarte timida [...] ii era rusine sa ridice mana la clasa sa raspunda la intrebarea profesoarei.’ Din cauza ca fiica ei nu venea catre ea sa vorbeasca, L. simtea nevoia sa o chestioneze si punea presiune suplimentara pe relatie, fapt care o indeparta si mai tare de fiica. La cursurile de la Cercul Sigurantei a invatat sa ii ofere libertate fetei si sa respecte nevoile si conditiile de comunicare ale copilului: ‘Am lasat-o pe ea atunci cand simte ea nevoia.’ Desi drumul catre stabilirea unei relatii deschise a fost lung si anevoios si se continua inca, L. apreciaza ca relatia lor s-a imbunatatit considerabil: ‘Acum e schimbarea foarte mare, vine la mine si zice: mami, am nevoie de asa, am nevoie de asta.’

L. considera ca atelierele au fost pe intelesul tuturor, ca fiecare participant a putut lua informatii si sfaturi care erau relevante pentru rolul lor de parinti. Pentru L. atelierele au fost o ocazie sa reflecteze asupra unor comportamente si atitudini mostenite ‘atunci cand am fost eu copila chiar nu mama nu venea sa ne ia in brate pentru ca nu avea timp [...] nu te luau in brate, nu te pupau, nu te mangaiu’, sau a unor idei eronate despre ce inseamna parinte ‘toata lumea zice ca esti perfecta ca esti mama. Dar nu esti perfect, ca toata lumea... avem defecte si trebuie sa stim sa ni le remediem.’ Rationalizari de acest gen sunt vazute ca stimulente de a invata si de a te dezvolta ca si parinte. L. recomanda aceste intalniri si altor parinti deoarece pot sa invete lucruri despre sine ca si parinte si despre relatia cu proprii copii.

Parinte 3: Pentru M. intalnirile din Cercul Sigurantei au fost o oportunitate de a-si imbunatati relatia pe care o are cu cei doi fii. Acolo a invatat in primul rand sa fie mai constienta de nevoile si asteptarile copiilor, in special in legatura cu timpul petrecut impreuna in familie. Doamna M. munceste impreuna cu sotul la afacerea proprie. Deseori vine seara acasa, dupa o zi de munca de 12 ore, obosita si stresata, fara prea multa energie. Aceasta stare o impiedica uneori sa acorde copiilor rabdarea si atentia de care acestia au nevoie: ‘Timpul acesta este foarte limitat, suntem foarte stresati dar trebuie sa ne ocupam si de ei, sa fim mai intelegatori, sa ii incarcam cu energie

cand de fapt si noi avem nevoie tot de energie'. Participarea la curs a ajutat-o sa incerce sa separe mental spatiul muncii de spatiul casei. Desi se intampla sa apara situatii neprevazute la munca care ii solicita atentia si deseori o 'incarca' negativ, M. afirma ca e important ca in momentul in care trece de poarta, sa fie capabila sa lase in urma grijile de la munca, pentru a se putea dedica in intregime casei si familiei. Mai specific, in relatia cu cei doi copii, a insemnat 'sa fiu mai calma, sa ii inteleg, cand vin catre mine sa ii primesc cu afectiune si sa le acord mai multa atentie'. M. spune ca e mai atenta de asemenea la mesajele de comunicare mai subtile pe care le transmit copiii ei. De exemplu, in momentul in care vin catre ea, desi nu au o intrebare sau o cerinta concret articulata, copiii au o nevoie pe care incerca sa o exprime, 'nu doar asa, a vrut ceva. Poate are nevoie de mangaiere, de afectiune, are nevoie sa primeasca un sfat sau doar sa fie langa mine.' Afectiunea si atentia pe care ea o acorda copiilor este una care se cladeste intr-o relatie de reciprocitate, dupa cum exemplifica: 'Au fost situatii cand eram toata ziua la lucru, cand sotul era plecat si eu eram de dimineata pana seara la magazin; atunci cel mare, stiind ca am fost toata ziua la lucru, ma astepta cu mancare'. Starea de bine, de implinire si bucurie, cand 'parca nici nu mai eram obosita' M. o asociaza cu grija fata de celalalt, unde familia este prioritara si unde pentru a fi bine impreuna, fiecare trebuie sa fie bine individual: 'Am invatat sa comunicam mai mult si sa acordam mai multa atentie familiei ca ei sunt cei mai importanti'.

Parinte 4: Doamna M. este un parinte care incerca sa impace indatoririle de la serviciu, cu cele din gospodarie si cu cele de parinte. Are doi copii, dintre care unul care frecventeaza gimnaziul la Scoala din Altina iar celalalt este la gradinita. M. se considera un parinte implicat in viata copiilor ei: participa la toate sedintele scolare, ia legatura cu fiecare profesor in parte si se intereseaza de performantele scolare ale copilului ei. De la intalnirile organizate de Fundatia Noi Orizonturi nu a lipsit nicio data. M. afirma ca atelierele au ajutat-o in primul rand sa-si imbunatateasca comunicarea cu fata mai mare: 'Am incercat sa o inteleg... cand vrea ceva am incercat sa stau sa o ascult, sa vorbim, sa incercam sa gasim solutii'. Dupa cum marturiseste, a implementat in practica, acasa, multe dintre sfaturile primite in cadrul intalnirilor. Unele abordari si solutii au fost de succes, altele mai putin. Succesul l-a inregistrat in primul rand cand si-a modificat comportamentul in momentele in care fiica sa avea nevoie de atentie sau cand vroia sa ii comunice ceva. M. spune ca a invatat nu atat sa si-o apropie, pentru ca erau deja apropiate, cat a incercat sa o inteleaga. Faptul ca mama este mai disponibila afectiv a influentat modul in care copilul a relationat pe mai departe: 'Vad acuma ca vine si imi spune, daca pateste ceva sau daca are o problema, vine si imi spune. Inainte nu prea imi spunea, a capatat incredere; stie ca la noi

trebuie sa vina sa ne spuna.’ Ca si in cazul bulgarelui de zapada, faptul ca vorbesc mai des are un efect linistitor asupra fiicei, care poate fi uneori ‘mai nazdravana’, cu ‘un caracter puternic’.

M. reflecta asupra comportamentului ei ca si parinte si a nevoii de atentie si intelegere a fiicei prin prisma relatiei cu baiatul mai mic, care fiind mai ‘bolnavicios’ a necesitat mai multa atentie. Astfel s-a creat un dezechilibru, resimtit de fata, care incerca in diferite feluri sa capteze atentia mamei: ‘Din senin, pur si simplu trece pe langa mine si imi spune: mama, te iubesc. Asa isi arata ea afectiunea. Sau imi spune: vii sa stam in pat, sa ne uitam la televizor impreuna? Doar un pic.’ Alteori insa modalitatile prin care fata semnaliza nevoia de atentie erau mai putin directe si mai putin constructive, deseori fiica se comporta ‘de parca cerea bataie’. M. a inteles ca pana si aceste comportamente ascund aceeasi nevoie de atentie si afectiune. Participarea la Cercul Siguranței a facut-o sa realizeze care e mesajul si nevoia din spatele acestor actiuni, care sunt cauzele si care sunt posibilele solutii- comunicare, disponibilitate, atentie. Acum, M. isi aloca timp pentru a-l petrece doar cu fiica ei, chiar daca nu indelungat dar suficient incat nevoile acesteia sa fie satisfacute. Afirmă ca a invatat sa vada relatia ei cu fiica altfel, sa inteleaga lucrurile in profunzime, ‘sa vad dincolo de panza’ si sa incerce sa isi imbunatateasca raspunsul ca parinte la nevoile mai mult sau mai putin explicite ale copiilor.